

Hep birlikte
komünizmi
kuracağız

Kadın sorunu üzerine

TÜRKİYE
KOMÜNİST
PARTİSİ

HEP BİRLİKTE KOMÜNİZMİ KURACAĞIZ

Kadın sorunu üzerine

“Yeni insanın yaratılması mücadelesinin önemli bir parçası, kadın ve erkek arasında toplumsal etkinlik, fırsat eşitliği ve toplumsal roller açısından tarihsel süreç içinde ortaya çıkmış ayırım ve çelişkilerin ortadan kaldırılmasıdır.

TKP, yasalarla güvenceye alınan kadın haklarının yaşamın bütün alanlarında gerçek ve kalıcı bir kazanıma dönüşmesi doğrultusunda mücadele eder, cinselliğin kadını aşağılayıcı ideolojik roller üstlenmesine, kadınlara yönelik her tür ayrımcılığa karşı durur.

Kadının ev işleri ve çocuk bakımına bağımlılığının nedeni olan cinsiyet farklılığına dayalı iş bölümünün bütün toplumsal ve ideolojik yönleriyle tasfiye edilmesi için gereken mücadele verilir. Yemek, temizlik ve çocuk bakımı gibi kapitalist toplumda kadının üzerine çöken yükler, kolektif olanaklar seferber edilerek toplumun bütünü tarafından üstlenilir. Bu doğrultuda planlı kentleşmenin önemli bir parçası olan kreş, yemekhane ve çamaşırhaneler yaygınlaştırılır.

Kadınların siyasal ve kültürel yaşama etkin bir biçimde katılmaları için her tür örgütsel olanak yaratılır.

TKP, ailenin kapitalizm koşullarında üstlendiği iktisadi ve ideolojik işlevlerinden arındırılması ve sevgi temelinde gönüllü birlikteliklere dönüşmesi için mücadele eder.

(Türkiye Komünist Partisi Programı'ndan)

**Sınıflar arasındaki
eşitsizlik, kadın ve
erkek arasındaki
eşitsizliği de
beraberinde getirdi.**

I. Kadın Sorununun Kökenleri

1. Kadınlarla erkekler arasındaki eşitsizlik doğal değil, tarihsel ve toplumsal bir olgudur. Sınıflı toplumlar oluşmadan önce insanlar uzun yıllar avcı-toplayıcı topluluklar halinde kolektif bir biçimde yaşadılar. İhtiyaçları kadarını edinen avcı-toplayıcı topluluklarda var olan cinsiyetler arası iş bölümü, bir eşitsizlik ya da hiyerarşi yaratmadı. Kadınlar ve erkekler ihtiyaçlarını karşılamaya dayalı toplumsal üretim faaliyetlerine eşit katıldılar.

2. Tarım tekniklerini geliştiren, bazı hayvanları evcilleştiren ve yerleşik hayata geçmeye başlayan insanlar, ihtiyaçlarını karşılamak için yeni yollar buldukça gereksinimlerinden fazlasını üretmeye başladılar. Ortaya çıkan bu fazla üretime topluluğun bir kesimi tarafından el konuldu. Böylece üretim fazlalığına el koyan ayrıcalıklı bir yönetici sınıf ile yönetilen çoğunluğun oluşturduğu sınıflı toplumlar ortaya çıktı. Daha öncesinde kolektif üretimin bir parçası olan cinsiyete dayalı iş bölümü, sınıflı toplumda ortaya çıkan hiyerarşinin bir parçası haline geldi. Sınıfların, özel mülkiyetin ve devletin oluşumuyla birlikte ortaya çıkan sınıflar arasındaki eşitsizlik, kadın ve erkek arasındaki eşitsizliği de beraberinde getirdi.

3. Tarımın gelişmesi ve yerleşik hayata geçilmesi ile artan emek gücü ihtiyacının bir sonucu olarak yeni nesillerin yetiştirilmesi önem kazandı. Böylece kadının emek gücünün yeniden üretimindeki rolü, kadının iş bölümündeki temel işlevi haline geldi. Kadınlar toplumun yeniden üreticileri olarak eve ve aileye hapsedildiler.

4. Akraba topluluklar olarak yaşayan insanlar, sınıflı toplumların oluşmasıyla birlikte, toplumsal yaşamı yönetici sınıfların çıkarı doğrultusunda organize edecek olan devlet mekanizmasını kurdu. Ailenin yapısı bu süre içerisinde üretici güçlerin gelişmesi ile uyum içinde değişti ve ayrıcalıklı yönetici sınıfların ihtiyaçlarına göre şekillendi.

5. Üretim araçlarının ve nesnelere özel mülkiyetine dayalı sınıflı toplumlarda, mülkiyetin miras yoluyla bir kuşaktan diğerine aktarılabilmesi adına aile yapısı değişti ve aile içi roller erkeğin üstünlüğü lehine gelişti. Günümüze kadar geçerliliğini sürdüren miras hukuku kadının ikincil konumunun sürmesinde önemli rol oynadı.

II. Kapitalizmde Kadın

A. Kadın emeği

1. Üretici güçlerin gelişmesi ile artan işçi ihtiyacı, kadının ve çocuğun emek gücünün kullanılmasını gerektirmiştir. Böylece ailenin tüm

üyeleri ücretli emekçilere dönüşmüş ve ucuz işçi olarak fabrikalarda çalışmaya başlamıştır. Ağır sömürü koşullarında çalışıyor olmalarına rağmen bu durum, kadınların hapsoldükleri evin dışına çıkabilmeleri ve toplumsal üretimin yeniden parçası olabilmeleri nedeniyle tarihsel bir ilerlemedir.

2. Ortaya çıktığı ilk yıllardan beri, işçi sınıfı niceliksel ve niteliksel olarak değişikliğe uğramaktadır. Bu değişikliklerde burjuvazinin ihtiyaçları ve bilimsel teknolojik ilerlemelerin yanı sıra kentleşme de etkilidir. Bugün pek çok nedenle sanayi sektöründe istihdam durağan bir seyir izlerken, hizmet sektöründeki istihdam oranında belirgin bir artış yaşanmaktadır. Nüfusun beşte dördü kentlerde yaşamakta, işçi sınıfının eğitim düzeyi giderek yükselmektedir. İşçi sınıfının daha kentli bir nitelik taşıması, bugün en başta beyaz yakalı emekçi kadınları ve işçi-öğrenci genç kadınları içeren kadın emek gücünün, siyasetin dinamiklerini daha fazla etkileyen bir olgu haline gelmesine yol açmıştır.

3. Bir bütün olarak işçi sınıfının ve kadın işçilerin eğitim düzeyindeki yükselmeye rağmen, kadın istihdamındaki artış ucuz, geçici ve niteliksiz işlerde yoğunlaşmaktadır. Eğitim düzeyi daha yüksek olan genç kadınlar, iş bulmakta ya da buldukları işlerde kalıcı olmakta aynı nitelikteki erkeklere göre daha fazla zorlanmaktadır. Sermaye sınıfının kadınları hangi tür işlerde istihdam edeceği bu sınıfın kendi ihtiyaçlarına göre belirlenmektedir. Yani, eğitim seviyesinin yüksekliği kadınlar için işsizlik tehdidinin ve sömürü oranlarının azalması anlamına gelmemektedir.

4. Bugün Türkiye'de çalışabilir yaştaki kadınların ancak yüzde 33,6'sı ekonomik yaşama katılıyor olsa da, kadınların toplam işgücünün içindeki oranı giderek artmaktadır. Sağlık, eğitim, gıda, tekstil, perakende, telekomünikasyon, finans ve bankacılık gibi sektörlerde kadın işçilerin sayıca çoğunluğu oluşturur hale gelmesiyle "emeğin

**Bir bütün olarak
işçi sınıfının ve kadın işçilerin
eğitim düzeyindeki yükselmeye
rağmen, kadın istihdamındaki
artış ucuz, geçici ve niteliksiz
işlerde yoğunlaşmaktadır.**

Kapitalist sistem, içinde bulunduğu krizden çıkabilmek için kayıtsız, güvencesiz, esnek çalışma koşullarını yaygınlaştırmıştır.

kadınlaşması" olarak adlandırılan bu durum tüm dünyada izlenen bir eğilimdir.

5. 20. yüzyılda kırdan kente göçle ve tarımdan sanayiye geçişle birlikte işgücünün nicel olarak muazzam bir ölçüde genişlemesi, sermayeye olağanüstü sömürü olanakları sağlamıştır. İşgücünde benzer bir artışın günümüzde aynı dinamiklerle sağlanması giderek güçleştiği için uluslararası sermaye, kadınların işgücüne katılımının düşük olduğu ülkelerde kadın istihdamını artırma çabası içine girmiştir. Bu çaba, uluslararası sermayenin sömürü olanaklarını genişletme hedefini açıkça ortaya koymaktadır. Türkiye'de de sermaye sınıfı ve siyasi iktidar, söz konusu perspektifi paylaşmaktadır.

6. Kadının daha kolay "yönetilebilir" olması, böylece gerektiğinde işten çıkarılıp ücretsiz, "görünmeyen" ev emeğini sarf edeceği eve gönderilebilmesi ve bu durumun "istihdarrarın göstergesi" istatistiklere daha az yansıtılabilmesi, sermayenin kadın işçi tercih etmesinin bilindik nedenleri arasındadır. Ancak kadın istihdamının artmasının, istatistiki yorumlardan ve emeğin ucuzlamasını sağlayacak yedek işgücü ordusunun genişletilmesinden öte bir anlamı vardır. Ekonomik büyümenin sürdürülebilmesi için kadın emeğinin piyasaya sürülmesi bir zorunluluk halini almıştır. Bu durum, yıllardır kadını toplumsal yaşamın dışına iten gerici iktidarın bile kadını güçlendirme ve istihdamını destekleme söylemlerine yer vermesini açıklar.

7. Evden yapılabilen işlerin çeşitliliğinin artması, özellikle evde çocuk, hasta, yaşlı bakmak zorunda kaldığı için çalışamayan kadınlara istihdam olanakları yaratmıştır. Bu yüzyılda, işçi sınıfı hareketlerinin zayıflığını ve dünyada güçlü bir sosyalist bloğun yokluğunu fırsat bilen kapitalist sistem, içinde bulunduğu krizden çıkabilmek için kayıtsız, güvencesiz, esnek çalışma koşullarını yaygınlaştırmıştır. "Ev" in bir çalışma mekanı haline getirilmesi, kapitalizmin bu yöneline uygun olarak ortaya çıkan bir durumdur. Patronların güvenli çalışma koşulları sağlamak zorunda olmadıkları, çalışanların her an

değişebilen koşullara razı oldukları bu yeni çalışma mekanı, örgütlenmenin de alabildiğine zorlaştığı bir işyeridir. Kadın istihdamının bu biçimi, ev içinde, aile bireyleri arasındaki iş bölümünde kadının doğal görevi kabul edilip karşılığı ödenmeyen kadın emeğinin, toplumsal olarak görünmezliği ile de uyumludur. Üstelik evden yapılan işler sadece "kadın işi" olarak bilinen dikiş, nakış, boncuk işleme benzeri işleri değil yan sanayi işlerini de kapsamaktadır.

B. Kadın ve aile

1. Kapitalist üretim tarzı ile birlikte üretim hane ölçeğinden çıkmış ve kadın, işgücüne dahil olarak toplumsal üretime yeniden katılmıştır. Ancak kadının işgücünün bir parçası olması, aile içindeki pozisyonunu erkekle eşitlememiştir. Çünkü kapitalist üretim ilişkileri aile bireyleri arasında eşit ilişkiler kurulmasının önünde engeldir. Kadın emeğinin aile içindeki geleneksel yeniden üretici rolü kapitalizmde de sürmüştür. Böylece kadın emeği bir yandan piyasada alınıp satılan emek gücünün bir parçasını oluştururken, diğer yandan ev içinde harcanan ve ücretlendirilmeyen emeği oluşturmaya da devam eder.

2. Kapitalizmde kadının üretimdeki rolü bakımından doğrudan meta üretimine katkısı kadar önemli olan şey, emek gücünün yeniden üretimindeki işlevidir. Kadın işgücüne katılıyor olsa dahi, aile/ev bireylerinin ertesi gün yeniden üretime katılmasını sağlayacak hazırlıklar olan yemek pişirmek, bulaşık ve çamaşır yıkamak, temizlik ve ütü yapmak türünden işleri sıklıkla tek başına yapmaktadır. Elbette bunlar kadar önemli bir diğer sorumluluk, ailenin henüz ya da artık çalış(a)mayan çocuk, hasta ve yaşlılarının bakımındır. Tüm bu yeniden üretim sürecinin piyasadan karşılanması durumunda oldukça yükselecek olan maliyet, işgücünün patrona maliyetini de arttıracığından kapitalizm "yeniden üretim" sürecini kadına, üstelik de karşılığı ödenmeksizin yüklemiştir.

3. Kadının hem çalışabilmesi hem de ev işlerini ve çocuk bakımını sürdürebilmesi, eskinin geniş ailelerinde giderek zorlaştığından, kapitalizm geniş aile yerine dar çekirdek aileye gereksinim duymuştur. Kapitalizmin ihtiyaçlarına uygun yeni eğitilmiş işçinin yetiştirildiği, aynı zamanda derin bir yabancılaşmayla ve zorlu çalışma koşullarıyla yaralanan işçinin iş çıkışı rahatlamak için sığındığı bir yer olan çekirdek aile, kapitalist ideolojinin güçlenmesine hizmet eden en küçük birim olması nedeniyle sermaye düzeninde kutsal bir yere sahiptir.

4. Kapitalizmin işleyişini sürdürebilmesi için işgücünün sürekliliğini

**Kapitalizm "yeniden
üretim" sürecini kadına,
üstelik de karşılığı
ödenmeksizin yüklemiştir.**

Kapitalizm bugün bu geleneksel kabulleri pekiştirmenin bir başka yöntemi olarak, "süper annelik" denilen eğitilmiş, titiz, mükemmeliyetçi, hırslı anne modelini pazarlamaktadır.

sağlamak ailenin görevidir. Bu, kadının doğurganlığının korunması, çocuk bakımının kadına yüklenmesi ve kadının temel rolünün annelik olduğu yolundaki geleneksel söylemin güçlendirilmesi ile mümkün olmuştur. Kapitalizm bugün bu geleneksel kabulleri pekiştirmenin bir başka yöntemi olarak, "süper annelik" denilen eğitilmiş, titiz, mükemmeliyetçi, hırslı anne modelini pazarlamaktadır.

5. Kapitalizmde ücretli emeğin kadınları da kapsamıyla birlikte farklılaşan aile yapısının en belirgin özelliği, yeniden üretim yükünün kadının sorumluluğunda olmaya devam etmesi ve ailenin üretici değil tüketici bir nitelik kazanmasıdır. Burjuva ailelerinin ferah, görkemli, güzel evleri ve eşyaları, işçi sınıfı ailesine bir ideal olarak sunulmakta, ev işlerini kolaylaştırdığı söylenen teknolojiler her eve bir ihtiyaç gibi pazarlanmaktadır. Bunun sonucunda, piyasanın vazgeçemeyeceği kârlı bir alan oluşturulmaktadır. Böylece gelişen tüketim kültürü bir yandan kadının "güzel ev"i ile daha da özdeşleşmesine, diğer yandan işçi sınıfı ailesinin kampanyalar, taksitler, krediler eliyle borç yükü altında daha fazla sömürüye boyun eğmesine yol açmaktadır.

6. Evini yaşanılır kılmaya, geçinebilme, çocuklarını sağlıklı büyütebilme, eğitim alabilmelerini sağlama ve geleceklerini garanti altına alma çabasında olan, yani ailesi için endişelenen kadın ve erkek işçi, sermaye ile uzlaşmak durumunda kalır. Kapitalist devlet bu yeniden üretim faaliyetlerini, emperyalist merkezlerin sosyalizmle insani rekabete zorlandığı sözde "refah" dönemi dışında üstlenmemiştir. Bugün sermaye sınıfı piyasalaştırdığı tüm bu hizmetleri görece yüksek gelirli olan emekçilere satarak orta sınıf kültürünün yerleşmesini sağlarken, daha düşük gelirli emekçi aileler büyük miktarlarda borçlanarak sermaye sınıfının tahakkümü altına girmektedir.

C. Dinselleşme ve kadın

1. Kadının toplumsal yaşamda ikincil konuma düşmesinde din kurumu önemli bir rol üstlenmiştir. Burjuva sınıfının elinde toplumu yönlendirme aracına dönüşen dinci gerici, kadının özgürleşmesinin önünde engel olarak durmaktadır. Aydınlanma döneminde dinin toplumsal alanda kapladığı yer daralmış olsa da, kapitalizm hiçbir zaman din ile bağını koparmamış, sermaye sınıfının çıkarları doğrultusunda dinin toplumsal alandaki etkisini belirlemiştir. Bir üst yapı unsuru olarak, aile aracılığıyla mülkiyetin ve bedeninin denetiminde işlevsel olan din, böylece toplumsal yeniden üretimde de belirleyici olur. Kadının itaati içselleştirmesinin güçlü araçlarından biri haline gelen din, kadı-

na "ailevi ve kutsal değerlerin taşıyıcısı, yüce ve doğal annelik" rolünün biçilmesinde etkilidir.

2. Kadının bedeni ve cinselliği, tarih boyunca aile, devlet, din gibi araçlarla tahakküm altına alınmış ve aşağılanmıştır. Kadınların geçmişte olduğu gibi bugün de dini yargılarla özgürlükleri kısıtlanmakta, doğurma, gebeliği sonlandırma ya da çocuk sahibi olmak istememe gibi tercihleri sorgulanmaktadır. Kadınlar çocuk yaşlardan itibaren örtünmeye zorlanmakta ve kadının kendi bedenine dair söz sahibi olma hakkı elinden alınmaktadır.

3. Dinselleşme, kimi yerde kadınların eğitim ve iş yaşamına katılabilmelerinin bir aracı ve ön koşulu olarak da pazarlanmaktadır. Gericilik yükseldikçe kadınların yaşamının ev eksenli tanımlanmasındaki artış, kadınların esnek ve yarı zamanlı çalışma koşullarını tercih etmelerinde de etkili olmaktadır. Çoğu zaman güvencesiz çalışma anlamına gelen bu çalışma rejimi sayesinde kadın kendini bir işçi olarak değil, aile/ev bütçesine katkı koyan "ev hanımı" olarak tanımlar. Bu durumda kendini tek başına ayakta durabilecek güçte hissetmeyen kadının ailede söz hakkı da artmaz. Yani gericiliğin kadınlar üzerinde kurmaya çalıştığı tahakküm yalnızca ideolojik değil, aynı zamanda iktisadi bir tahakkümdür.

4. Gericiliğin yukarıda anlatılan şekilde katkı koyduğu "kadının ev ve iş yaşamının uyumlulaştırılması" politikası, istihdamda esnekliğin yerleştirilmesi için kullanılmıştır. Yeniden üretimdeki yükleri nedeniyle günlük değil saatlik, tam zamanlı değil geçici ve yarı zamanlı işlerde çalışmayı tercih etmek zorunda kalan kadınlar arasında taşeron ve güvencesiz çalışma daha yaygın hale gelmektedir.

5. Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşu, ülkemizde kadınların özgürleşmesi için atılan önemli adımlardan biridir. Saltanat ve hilafet yıllarında medeni haklardan yoksun olan, eğitim alamayan, örtünmeye zorlanan ve zorla evlendirilen kadının yasal statüsü, cumhuriyet ile birlikte erkeklerinki ile büyük oranda eşitlenmiş, kılık kıyafet reformu ile kadınlar örtünmek zorunluluğundan kurtulmuş, karma okullarda eğitim görebilmeye başlamışlardır. Ancak cumhuriyetin kuruluşundan beri iktidarda olan burjuvazi, dini toplumsal yaşamda işçi sınıfının uyanışına karşı bir silah olarak muhafaza etmiş, geride bırakılan feodal yapının kalıntılarıyla işbirliği olanaklarını kullanmayı ihmal etmemiştir.

D. Kadının bedeni

1. Kapitalizm kadınların emeğine kendi çıkarları doğrultusunda yön

**KADIN
DÜŞMANI
YOBAN**

Gericilik yükseldikçe kadınların yaşamının ev eksenli tanımlanmasındaki artış, kadınların esnek ve yarı zamanlı çalışma koşullarını tercih etmelerinde de etkili olmaktadır.

**ŞULE
ÇET'İN
KATİLİ
PATRON
DÜZENİ**

Komünist Kadınlar TKP

**GENÇLİĞİNİ
YAŞATABİLEN
BİR ÜLKE
İSTİYORUZ:
SOSYALİST
TÜRKİYE**

**ŞULE
ÇET'LER
İÇİN
ADALET**

**KAPİTALİZMİN
ADALETİ
PATRONLARI
DEĞİL,
ŞULELERİ
HUKUK**

**Kadının toplumdaki
ikincil konumu,
kadınları şiddetin
nesnesi haline
dönüştürmüştür.**

verirken kadınların bedenleri üzerinde de tahakküm kurar. Örtülü veya açık gerçekleştirmeye çalıştığı bu kontrol ile, ailenin sürekliliğini sağlamanın yanında, ihtiyacı olan yeni nesil işgücünü ve bunun üzerindeki ideolojik tahakkümünü garantiler. Bunu yaparken kadını anne ve eş olarak gören geleneksel kabullerden ve kürtajı gayri-ahlaki ve günah sayan dini öğretilerden faydalanır. Kapitalizm, ihtiyaç duyduğunda din vesilesiyle konulan yasakları hukuki haklara dönüştürür. Kapitalizm, kadın emeğinin üretimin hangi aşamasında kullanılmasının daha kârlı olacağı hesabına göre üstyapı kurumlarını kullanır.

2. Bugün tüm dünyada yaygın olan kadına yönelik şiddetin kaynağında sınıflı toplumların kadını baskı altında tutması vardır. Kadınlar şiddetin farklı türlerine farklı boyutlarıyla maruz kalmaktadır. Daha çok bilinen fiziksel ve cinsel şiddet yanında, aşağılanan, hakarete uğrayan, yaptığı işler görmezden gelinen, ailesiyle görüşmesine izin verilmeyen, çocuklarını görmesi engellenen, eve kapatılan, eğitim alması ya da çalışması önlenen, kazancına el konulan kadınlar da ekonomik, sözel ve psikolojik açıdan şiddete uğramaktadır. Kadının toplumdaki ikincil konumu, kadınları şiddetin nesnesi haline dönüştürmüştür.

3. Şiddetin, sadece geri kalmış ya da eğitimsiz toplumlarla ilişkilendirilmesi ya da feodalizmin kalıntısı olarak değerlendirilmesi, şiddeti var eden koşulların göz ardı edilmesi anlamına gelir. Bu yaklaşım düzen içi çözümlerle şiddetin önüne geçilebileceği yanlısına yol açmaktadır. Kaldı ki, kadına yönelik şiddet modern toplumlarda, eğitim düzeyi yüksek kesimlerde ve burjuva sınıfının kadınlarına yönelmiş olarak da görülmektedir.

4. Her sınıftan kadının şiddete maruz kalıyor olması nedeniyle şiddeti farklı sınıftan kadınları ortaklaştıran bir mücadele başlığı olarak gören kadın hareketleri, kadın olmaktan kaynaklı yaşanan sorunların, sınıfsal farklılıkları ortadan kaldırmadığı gerçeğini yok sayarlar. Tarihsel olarak sömürünün, sınıf ayrımlarının varlığının bir sonucu olarak ortaya çıkan cinsiyetler arasındaki eşitsizlik, ezen ve ezilen sınıfların kadınlarını kader ortağı yapmaz. Farklı sınıflardan kadınların çıkarları zaman zaman birbiriyle çakışsa da, uzun vadede birbirlerinden ayrışacaklardır. Burjuva kadının kendine göre baskıdan ve şiddetten kurtulma mücadelesi, sınıfsal konumunu korumakla sınırlanacaktır. İşçi sınıfından kadın ise sadece kadın olmaktan kaynaklı baskı ve şiddete değil, aynı zamanda sınıfsal baskıya ve sömürüye de maruz kalır. Bu yüzden, farklı sınıflardan kadınların çıkarları birbirleri ile çatışma halinde olmayaya devam edecektir.

5. Şiddetin uygulayıcısının çoğunlukla erkekler olması, şiddetin erkek doğası ile ilişkilendirilmesi yanlışına neden olmaktadır. Kadınlara uygulanan şiddetin kaynağını yalnızca erkek cinsinin biyolojik, kültürel özellikleri ve erkek egemenliği ile açıklamak; düşmanı da erkek olarak tarif etmek hatasına düşürür. Bu hata, şiddete zemin yaratan ve şiddeti meşrulaştıran sınıflı toplum mekanizmalarının görünmez kılınmasına yardım eder.

6. Kadına yönelik şiddet kadını tahakküm altına almaya yöneliktir. Boyun eğen kadın evde ve işyerinde geride durur, ses çıkarmaz, düşük ücret ve uzun çalışma saatlerine razı olur. Böylece kadının daha kolay yönetilir olması, hem kadın hem de erkek işçinin sömürsünün artması anlamına gelir. Bu nedenle şiddet sonuçları itibarıyla de sınıfsaldır.

7. Kapitalizm kadının bedenini meta olarak pazarlamak için moda, müzik, televizyon gibi araçları kullanır ve kadın bedeni erkeğin cinsel doyumu için sergilenir. Kadını kendi bedenine yabancılaştıran estetik uygulamalar, güzellik ve zayıflama ürünleri ise ayrı bir pazar olarak güçlenmektedir. Böylece kadın bedeni üzerinden kâr elde edilirken toplumsal algıda kadının aşağılanması da yeniden üretilmiş olur. Kapitalizm bir yandan metalaştırılarak bir yandan dinci gericiliğin baskısı altında örtünmeye zorlayarak, kadın bedenini şiddetin, tacizin, tecavüzün nesnesi haline dönüştürür.

8. Yaşamını sürdürebilmek için bedenini pazarlamak zorunda bırakılması, kadını sınıflı toplumlarda en aşağı konumuna taşımıştır. Tarih boyunca, bedeni üzerinden geçimini sağlayan kadınlar toplumdan dışlanmış ve aşağılanmışlardır. Fuhuş, aşırılığa vardırılmış bir sömürü alanıdır ve aynı zamanda kadına dönük şiddetin bir türü olarak görülmemelidir. Kapitalizmin kadını da mülk olarak görmesi nedeniyle, kadının bedenini doğrudan meta ilişkileri içerisine sokan fuhuşu ve nedenlerini tamamen ortadan kaldıracak adımlar hiçbir zaman atılmamıştır.

9. Emperyalist savaşların yol açtığı zorunlu göçler nedeniyle yabancı ülkelere sığınmak durumunda kalan mültecilerin çok az bir kısmı çalışma izni alabilmekte, büyük bölümü ise kayıt dışı çalıştırılmaktadır. Bu durum sermaye sınıfı için yedek işçi ordusunun genişletilmesi, ücretlerin düşürülmesi avantajlarını yaratmaktadır. Böylece, temel ihtiyaçlarını karşılamakta zorlanan mülteci ve sığınmacı kadınlar, sosyal güvenceden ve iş güvenliğinden yoksun biçimde, daha uzun saatler ve daha düşük ücretlere çalışmaya razı edilebilmektedir. Öte yandan; bu kadınların maruz kaldığı bir diğer gerçeklik bedenle-

Kadına yönelik şiddet kadını tahakküm altına almaya yöneliktir. Boyun eğen kadın evde ve işyerinde geride durur, ses çıkarmaz, düşük ücrete ve uzun çalışma saatlerine razı olur.

**Kadınların kurtuluşu
mücadelesi sosyalizm
mücadelesinden
ayrılmaz.**

rinin pazarlanması, kuma olarak satılmaları ve kız çocuklarının başlık parası karşılığında zorla evlendirilmeleridir.

III. Kadının mücadelesi

1. Kadınların eşit haklar ve özgürlükler için mücadelesi, sınıf mücadelelerinin keskinleştiği tarihsel uğrakların bir parçası olarak karşımıza çıkar. Bu nedenle kadınların mücadeleleri, tek başına kadın hareketinin yükseldiği dönemlerin değil, sınıf hareketinin ve aydınlanma, özgürlük mücadelelerinin bir parçası olarak ele alınmalıdır. Fransız Devrimi'nde aile bireylerinin bakımı ve karınlarının doyurulmasından sorumlu olan kadınların yaşam savaşı olarak karşımıza çıkan ekmek ayaklanması, ilerleyen yıllarda kadınların eşit yurttaşlık ve toplama hakkı mücadelesi ile devam etmiştir. Bu taleplerin oluşmasında aydınlanma dönemi ve devrimin eşitlik, özgürlük düşüncesi etkilidir. Dönemin kadın mücadelesi siyasal alanda olmasa da, miras hukuğu ve boşanma hakkı üzerinden medeni hukukta bugüne yansıyan kazanımlar elde etmiştir. İşçi sınıfının 1848 Devrimleri ve Paris Komünü deneyimleriyle kadın hareketinin ve taleplerinin sınıfsal bir düzleme taşınması mümkün olmuştur.

2. 20. yüzyılın başlarında kadınların çalışma hakkı, eğitim hakkı ve oy hakkı gibi talepleri siyaset alanının önemli gündemlerini oluşturmuştur. Uzun bir süre sadece ayrıcalıklı mülk sahibi sınıfların sahip oldukları oy hakkını kazanmak için kadınların verdiği mücadele, sosyalistler tarafından sahiplenilmiş ve sınıf ayrımı gözetilmeksizin işçi kadınların da bu hakka sahip olması stratejisi ile birleştirilmiştir. Böylece sosyalistler kadın hareketine, kadın hareketi de sosyalist mücadeleye yüzünü dönmüştür. Kadınlara oy hakkı mücadelesini bir önyargı ve geleneğin yıkılması ya da erkek ayrıcalıklarının sonlandırılmasından ibaret görmeyen sosyalistler, bu talebi işçi sınıfının iktidarı alma mücadelesi ile ilişkilendirmişlerdir. Bugün bu tarihsel kazanımın, kapitalist toplumlarda kadınların siyasal ve toplumsal eşitliğini sağlamayı başaramadığı aşikardır. Bu bağlamda kadınların kurtuluşu mücadelesi sosyalizm mücadelesinden ayrılamaz.

3. Kapitalizmde ücret artışı, sendikalaşma, toplu sözleşme gibi işçi sınıfının tarihsel kazanımları için verdiği mücadele ne kadar güncelse, iş günü saatlerinin kısaltılması mücadelesi de o kadar günceldir. Bugün yüz yıl önceki uzun iş günü saatlerine geri dönmüş, haftalık ortalama çalışma süreleri 50 saati aşmıştır. Bu yoğun sömürüye emeğin kuralsız ve kayıtdışı bir nitelik kazanması, hizmet sektörünün

genişlemesi ve yaygınlaşan esnek üretim ile kadın emekçiler aleyhine ücret farkı da eşlik etmektedir. "Kadın işi" olarak tanımlanan geleneksel işlerin yanında, eğitim ve uzmanlık gerektiren mesleklerde bile var olan cinsiyetler arası kategorizasyon (örneğin bilim teknoloji ve mühendislik alanında erkeklerin, eğitim ve sağlık gibi alanlarda kadınların baskın cinsiyet olması), bu ücret farkının kapitalizmde asla kapanamaz olduğunun göstergeleridir.

4. Toplumsal eşitsizlikleri kendi çıkarları lehine yaratmak ve sürdürmek eğilimindeki kapitalistler, ucuz işgücü arayışında sadece cinsiyet farklılıklarını değil; etnik ve coğrafi farklılıkları da kullanmaktadır. Bu anlamda emek ücreti daha düşük olduğu için ABD'li bir yazılımcı yerine Hindistanlı bir yazılımcıyı, İngiltere'de bir fabrika işçisi yerine Çin'de bir işçiyi, ya da kendi ülkesinde erkek işçi yerine kadın işçiyi tercih etmektedir. Bugün bazı ileri kapitalist ülkelerde örgütlenen güçlü işçi kadın eylemlerinin ana talebi, eşit işe eşit ücretin yasal olarak güvence altına alınması ve uygulanmasıdır. Sınıf ekseninden bakıldığında, kadınların kapitalizm karşıtlığıyla buluşmasına zemin sunan "eşit işe eşit ücret" mücadelesi, güncel ve örgütleyici bir mücadeleye dönüşme olanakları barındırmaktadır. Ancak kapitalizmin, yalnızca kadın emekçilerle erkek emekçilerin eşit işlerini farklı ücretlendirmedeği, her türlü toplumsal ve coğrafi farklılığı bu eşitsizliği sürdürmek için kullandığı gerçeği de unutulmamalıdır.

5. Çocuğun bakım sorumluluğu kadına yüklediği halde, kadının istenmeyen gebeliklerin sonlandırılmasında karar mekanizmasının dışında bırakılması, yaşamını zorlaştırır. Kürtajın yasal olmadığı ülkelerde, kadınlar yasadışı yollarla denetimsiz, sağlıksız ve riskli koşullar altında kürtaj olmak zorunda kalmaktadır. Bu durum pahalı ve yasa dışı yollarla kürtaj yaptırmak durumunda kalan burjuva sınıfı kadınlarının değil, işçi sınıfı kadınlarının sağlığını tehdit etmektedir. Bu bağlamda eşitlik mücadelesinin bir parçası olan kürtaj hakkı mücadelesi sınıfsal bir anlam kazanır.

6. Kadınların mücadelesinde önemli olan ideolojik mücadele başlıklarından biri, her geçen gün burjuva düşünce sisteminde ağırlığı artan dinci gericilik ve muhafazakarlıktır. Türkiye'nin son 20 yılının gösterdiği gibi, özellikle müslüman nüfusun yaşadığı ülkelerde dinin siyasal ve toplumsal alanın dışına çıkarılması mücadelesi geçmişte kalmış, önemini yitirmiş bir sekülerleşme mücadelesinden ibaret görülemez.

7. Reel sosyalizmin çözülmesi, kapitalizmin kalkınmacı ve refah

Yoğun sömürüye emeğin kurlsız ve kayıtdışı bir nitelik kazanması, hizmet sektörünün genişlemesi ve yaygınlaşan esnek üretim ile kadın emekçiler aleyhine ücret farkı da eşlik etmektedir.

Ne kadın kotaları ve cinsiyet eşitliği sertifikaları, ne de aile dostu esnek çalışma rejimleri ve kariyer yapmaya olanak sağlayan yumurta dondurma teknolojileri, sömürüye ve muhafazakar baskıya maruz kalan emekçi kadınları kandırmaya yetmez.

devleti eksenli politikaları terk etmesini kolaylaştırmış, sınıf hareketi yokluğunda toplumu değil bireyi esas alan liberal politikalar üretilmiştir. Kadınların örgürleşmesi ve örgütlenmesi düşüncesinde de etkili olan bu liberal anlayış, on yıllardır akademide kadının toplumsal konumu ve kurtuluşu üzerine üretilen sınıflar üstü teorilerden beslenmektedir. Kadın emeği alanında yapılan değerlendirmeler ve çalışmalar dışında komünistlere siyasi pratikte bir katkı sağlamayan bu külliyat, meselenin aksine bulanıklaşmasına, kadın sorununun kimlik siyasetinin bir parçası olarak ele alınmasına, sınıf ayrımcılığının yerini cinsiyet ayrımcılığının, kapitalizm karşıtlığının yerini erkek egemen sistem olarak adlandırılan patriyarka karşıtlığının almasına neden olmuştur.

8. Geçen yüzyıl ile karşılaştırıldığında cinsiyet eşitsizliğini daha örtülü sürdürme becerisi kazanmış olan kapitalizm, dönemlerine damga vuran Thatcher, Clinton, Merkel ve Türkiye'de Tansu Çiller ve Meral Akşener gibi güçlü siyasi kadın figürlerini eşitlik göstergesi olarak servis etmektedir. Oysa bu kadınlar, ilga ettikleri kadın lehine iş kanunları ve onayladıkları patronlar lehine ücret politikaları ile işçi kadınlarla burjuva kadınların "kız kardeş" olmadıklarını net bir şekilde gözler önüne sermiştir. Ne kadın kotaları ve cinsiyet eşitliği sertifikaları, ne de aile dostu esnek çalışma rejimleri ve kariyer yapmaya olanak sağlayan yumurta dondurma teknolojileri, sömürüye ve muhafazakar baskıya maruz kalan emekçi kadınları kandırmaya yetmez.

IV. Kadının kurtuluşu

A. Sosyalizm ve kadın

1. İşçi sınıfının iktidarı alması kadının kurtuluşu mücadelesinde önemli bir uğraktır. Üretilen değerın bir bölümüne asalak bir sınıfın el koymasına son verilen, sömürü koşullarının ortadan kaldırıldığı, bireyin değil toplumun çıkarlarının gözetildiği sosyalizmde kadının sınıfsal sömürüsünün ortadan kalkması, cinsiyete dayalı sömürünün de ortadan kaldırılabilmesini olanaklı kılar.

2. Sosyalizmde çalışma hakkı, eğitim hakkı, sosyal güvence hakkı, konut hakkı, teknik ve kültürel gelişme hakkı, mesleki eğitim ve öğrenim hakkı, yeteneklere göre her türlü görev ve istihdama, üretim ve hizmetlere erişim hakkı, üreme hakkı, seçme seçilme, boşanma hakkı hukuki düzenlemelerle garanti edilir. Tüm çocukların sağlıklı bireyler olarak gelişimi ve eğitimi ile hasta ve yaşlıların bakımı sosyalist devletin güvencesi altına alınır.

3. Sosyalizmde yasalar önündeki eşitlikle yetinilmez; kadınların

gelişmesinin önünde engel olan cinsiyete dayalı iş bölümünün toplumsal ve ideolojik yönleriyle tasfiye edilmesi yönünde toplum örgütlenir. Ev işleri ve yeniden üretim süreci toplumsallaştırılarak bunların sosyalist ekonominin bir parçası haline getirilmesi sağlanır. Kreşler, yemekhaneler, çamaşırhaneler, eğitici yaratıcı faaliyet alanları, spor merkezleri kentleşmenin bir parçası haline getirilir. Böylece köleleştirici ev işleri ve bakım yükümlülüklerinden kurtularak toplumsal koşulları yeniden düzenlenen kadının yaşamı daha zengin, mutlu ve özgür hale gelir.

4. Sosyalizmde kadınların biyolojik ve psikolojik yönden korunmasına yönelik doğum kontrolü, gebelik takibi, ücretli doğum izinleri, iş yasasında sektör ve vardiya düzenlemeleri yapılır. Bu politikaların nihai amacı, toplum sağlığını bir bütün olarak geliştirmek ve yeni insanın sağlıklı nesiller olarak yetişmesini sağlamaktır.

5. Sosyalizmde kadın ve erkek birliktelikleri, mülkiyet ilişkileri üzerine değil; eşitlik ve özgürlüğe dayalı sevgi üzerine kurulur. Sosyalist toplumun ailesinde anne ve babalar çocuklarına bencil bir düşkünlükle bağlı olmayacak, çocuklar "proje çocuk" olmanın zorlayıcılığından kurtarılacaktır. Çocuklar yetenek ve istekleri dikkate alınarak yönlendirilip, bilimsel bilgiler ışığında kolektif bir dayanışma içinde yetiştirilecektir. Sosyalizmde aile ve toplumun tüm bireyleri sadece kendi çocuklarını değil, tüm çocukları kucaklayabilecek bir anlayışa sahip olacaktır.

6. Sosyalizmde kadın ve erkeğin birlikteliği pazarlıklardan, maddi ilişkilerden arındırılacaktır. Herkesin sahip olacağı çalışma hakkı, kadını erkeğin maddi gelirine muhtaç hale getiren koşulları ortadan kaldıracaktır. Sosyalizmde evlilik, çiftlerin gerçek bir eşitlik ve özgürlük zemininde sevgi temelli gönüllü birlikteliği olacaktır.

7. Sosyalizmde kadının bedeninin metalaştırılması söz konusu olamaz. Kadının bedeni ticari amaçla sergilenemez, pazarlanamaz, kadın giydikleri ya da giymedikleri nedeniyle kimseye hesap vermez, güzellik kavramı piyasanın değil insani gelişkinliğin konusudur. Kadının doğurma, doğurmama, gebeliği sonlandırma gibi kararları kendisine ait olacaktır. Sosyalizmde kürtajın bir doğum kontrol yöntemi olarak değil, toplumun sağlığını koruyacak bir anlayışla güvence altına alınması, bunu sağlayacak koşulların ve bilincin oluşması temel hedef olacaktır.

8. Sosyalizmde şiddeti önlemeye dönük yasaklamalarla yetinilmeyecek, toplumsal yaşamda şiddeti ortaya çıkaran mekanizmalar

Sosyalizmde yasalar önündeki eşitlikle yetinilmez; kadınların gelişmesinin önünde engel olan cinsiyete dayalı iş bölümünün toplumsal ve ideolojik yönleriyle tasfiye edilmesi yönünde toplum örgütlenir.

Bugün Küba'da kız çocuklarının tamamı okullaşmıştır, üniversite mezunlarının, hekimlerin, araştırmacıların, teknisyenlerin, eğitimcilerin büyük bir çoğunluğu, ulusal meclis üyelerinin, vilayet meclis üyeleri ve başkanlarının yarısından fazlası kadındır.

tasfiye edilecektir. Kamusal ve siyasal yaşamın dinden tamamen arındırılması neticesinde, dinsel bağnazlığın kadın bedeni üzerindeki denetimi de ortadan kalkacaktır.

9. İşçi sınıfının iktidarda olduğu toplumsal devrim sürecinde kadınlar, toplumsal üretimin eşit unsurları haline gelir. Ancak bu, kadının ikincilliğinin ortadan kalktığı ve kadının kurtuluşunun gerçekleştiği anlamına gelmez. Geleneksel olarak aktarılan bazı alışkanlıkların ve toplumsal kabullerin değişmesi zaman alır. Yeni bir ülkenin kurulmasında yeteneklerini ve yaratıcılıklarını kullanan ve hayalleri özgürleşen kadınlar, sınıfların tamamen ortadan kaldırılmasıyla gerçek eşitlik ve özgürlüklerine kavuşacaklardır.

B. Reel sosyalizmin kazanımları

1. Geçen yüzyıla damgasını vuran Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği, insanlık adına büyük kazanımların elde edildiği önemli bir deneyim olmuştur. Hem devrimci mücadeleye hem de sosyalizmin inşasına katılan kadınların, reel sosyalizmde toplumsal statülerinde ve yaşam koşullarında köklü değişimler yaşanmıştır. Devrimden hemen sonra yasal olarak kadının haklarının güvence altına alınması ile yetinilmemiş, ev işleri ve yeniden üretimin toplumsallaştırılması için kurulan çamaşırhaneler, yemekhaneler ve kreşler SSCB'nin geniş toprakları boyunca yaygınlaştırılmıştır. Yeni bir toplumun yaratılması uğraşında kadın sorunu ayrı bir mücadele başlığı olmayı sürdürmüştür. Erkek işi olarak bilinen pek çok sektörde kadınların çalışmasının önünün açılması, hamilelik ve doğum izinleri, annenin ve bebeğin sağlığının güvence altına alınması gibi uygulamalarla kadının toplumsal üretime katılımı ve toplumsal yaşamda kapladığı alan artırılmıştır. Tüm bunlar sadece Çarlık Rusyası'nın ezilen kadınlarının değil, kapitalist dünyadaki kadınların çoğunun sahip olmadığı ileri kazanımlardır. Sovyet Deneyimi, dönemine özgü nesnelliklerden kaynaklı eksikleri barındırmasına rağmen, kadınların gerçek eşitliği ve özgürlüğü adına yapılabileceklerin kanıtı olması açısından ayrıca değerlidir.

2. Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nde müslüman doğu halklarının deneyimi, kadınların kurtuluş mücadelesi açısından son derece öğreticidir. SSCB'nin kadın özgürlüğü konusunda attığı adımlarla birlikte, kamusal alanlarda örtünme, çocuk evlilikleri, çok eşlilik, başlık parası gibi pek çok onur kırıcı uygulama suç unsuru olarak kabul edilmiş, okullaşma oranı artmış, kadınlar bilimde, sanayide, eğitimde ve modern bir toplumun yaratılmasında söz sahibi olmaya başlamış-

tır. Dini geleneklerin belirlediği bir toplumsal birikime karşı verilen bu etkin ideolojik mücadele deneyimi yaygın bir propaganda konusu olarak kullanılmalıdır.

3. Bugün ABD ablukasına rağmen sosyalizmi yaşatmak ve ileriye taşımak kararlılığından taviz vermeyen Küba halkı, kadınların toplumsal yaşama katılımında ve üretimde kat ettikleri yol ve elde ettikleri kazanımlarla, tartışmasız tüm dünya halklarına umut vermektedir. Kübalı kadınlar siyasal devrimden toplumsal devrime, toplumsal mücadelede önemli rol oynamışlardır. Devrimin ilk yıllarında okuma yazma ve halk sağlığı kampanyalarında aldıkları sorumlulukları, bugün yeni insanın yaratılması sürecine akıllarını, yaratıcılıklarını ve emeklerini katarak sürdürmektedirler. Dünyanın en geniş katımlı örgütü olan Küba Kadın Federasyonu (FMC) 14 yaş üstü kadınların yüzde 90,6'sını kapsamakta, kadınlar lehine yasa ve düzenlemelerin yapılmasında birincil rol oynamaktadır. Onlarca yasal düzenleme ve toplumsal örgütlenme ile gelinen noktada bugün Küba'da kız çocuklarının tamamı okullaşmıştır, üniversite mezunlarının, hekimlerin, araştırmacıların, teknisyenlerin, eğitimcilerin büyük bir çoğunluğu, ulusal meclis üyelerinin, vilayet meclis üyeleri ve başkanlarının yarısından fazlası kadındır. Sadece ulusal ölçekte değil, dayanışmacı enternasyonalist görevler de üstlenen Kübalı kadınların toplumda oynadıkları rol gurur verici olsa da, onlar kadın erkek eşitliği konusunda atılacak ileri adımları gündemlerinde tutmaya devam etmektedirler.

C. Komünistler ve kadın sorunu

1. Komünistler için kadın emekçilerin örgütlenmesi, yalnızca kadınların işçi sınıfının niceliksel olarak önemli parçasını oluşturmaları nedeniyle değil, bu gerçeğe ve kapitalizmin krizlerini devrimci krizlere çevirebilecek potansiyel bir güç barındırmalarına rağmen mücadeleye daha az katılmaları nedeniyle önemlidir.

2. Komünistler, işçi sınıfını örgütlerken onu parçalara ayırmaz. Bu nedenle kadınları örgütlemeye yönelik çalışmaların vaadi, kadını sınıfın kendisinden soyutlayan nitelikte değil, kendisini sınıfın içinde var edebilen kadınların güçlenmesine omuz veren nitelikte olmalıdır. Ancak komünistlerin kapitalizmde çifte sömürüye uğrayan, toplumsal alandan ve siyasetten dışlanan kadın kitlelerine yaklaşmak ve onları örgütlemek için özel araçlar tarif etmeye gereksinimi vardır. Bu anlamda emekçi kadın kitlelerini uyandırma ve örgütlü mücadeleye katmada, kendileri de birer emekçi kadın olan ve kadın olmaktan

kaynaklı sorunlardan muaf olmayan komünist kadınların varlığı ayrıca önem taşır. Komünist kadınların ayırıcı özellikleri sınıf bilincine sahip olmalarıdır. Komünist kadınlar, sınıf bilinçleri, değiştirici ve dönüştürücü iradeleri ile emekçi kadınların sosyalizm mücadelesine örgütlenmelerinde öncülük üstlenirler.

3. Komünist kadınların ayrı birlikleri yoktur, yerleri tıpkı komünist erkekler gibi, eşit yükümlülük ve haklarla üye oldukları partidir. Ancak kadın kitlelerine ulaşmak ve örgütlemek için özel tedbirlere gereksinim olduğundan, mücadelenin bazı uğraklarında işçi, öğrenci, kentli, köylü her yaştan kadının örgütlü mücadeleye katılımlarını arttırmak amacıyla ara yüzey olarak bir kadın örgütü veya kadınlara yönelik yayınlar komünistlerin mücadele araçları arasında yer alabilir. Buradaki temel ilke kadınlara "özelleşmiş" bazı sorunlara eğilirken talepleri sosyalizm mücadelesi ile ilişkilendirerek mücadeleyi güçlendirecek bir tarz yaratmak olmalıdır.

4. Komünist partiler için güncel sorunları diyalektik yöntemin süzgecinden geçirmek, bunların tarihsel olanla bağını kurmak ve içerdikleri sınıfsal bağlam üzerine bir mücadele inşa etmek bir zorunluluktur. İşsizlik, emek sömürüsü, sendikalaşma hakkı, ücret eşitsizliği gibi doğrudan işçi sınıfına ait olan başlıklar dışında, kadınların kadın olmaları nedeniyle yaşadığı sorunlar da işçi sınıfı mücadelesine dahildir. Bu nedenle komünist partilerin kadının cinsiyete dayalı ek sömürüsünün kaynağı ve kolaylaştırıcısı olan bu konuları mücadele gündemi haline getirmek konusunda titiz ve kararlı olmaları gerekir.

5. Kadınların kurtuluşu mücadelesinde komünist kadınların öne çıkması doğal olmakla birlikte kadın mücadelesinin kadın emekçilere

ait olduğu düşüncesi terk edilmelidir. Liberallerin ve bazı feministlerin bu mücadeleden erkekleri uzak tutma çabalarına karşı durulmalıdır; çünkü bu mücadele ancak tüm emekçilerin katılımı ile başarılı olabilir. Bu nedenle kadınların eşitsizliği ve ezilmişliğinin kökenlerini, bunların sınıf mücadelesi ile ayrılmaz bağıny kavramak ve kadın sorununa yönelik mücadeleyi sahiplenmek kadın-erkek tüm komünistlerin sorumluluğudur. Tüm komünistler tarafından yeterince sahiplenilmemiş bir kadın mücadelesi, işçi sınıfı mücadelesini de zavıflatacaktır.

6. Kadınları toplumsal ve siyasal mücadeleye örgütlemek komünistlerin temel ve ertelenemeyecek bir görevidir. Bu nedenle bu mücadelenin en modern ve gelişkin aracı olan partinin kendi içinde kadınları ikincil plana atan bütün düzenlemelerden kurtulması, aslında sorunu çözmek yerine kadını aşağılayan kota gibi biçimsel uygulamalardan uzak durarak erkekleri öne çıkaran siyasal kültürü devrimci yöntemlerle tasfiye etmesi gerekir. Buna ek olarak muhafazakar bir kültürün komünist partiye sızmasının engellenmesi için bilinçli bir çaba harcanması gerekir.

7. Kadınların parti içinde alacakları sorumlulukların artmasının yolu toplum içinde ve siyasette ezilmişliğin telafisi olarak sunulan pozitif ayrımcılık ve eşbaşkanlık sistemi değildir. Bu anlamda pozitif ayrımcılık ve eş başkanlık gibi uygulamalar amaçlananın tersine kadınların ikincil rollerini meşrulaştırmaktadır. Kadınların siyasi öncüler haline gelmesi, mücadeleye bizzat verdikleri emeğin yanında, siyasal kavrayış ve birikimlerini arttıracak örgütsel mekanizmaların kurulması ile mümkün olur.

8. Komünistler için, kadın ve erkek üyeler arasında eşitlik ilkesel bir tutum olsa da, komünist kadınların önemli bir kısmı kapitalist düzenin

dayattığı baskı altında yaşamını ve örgütlü mücadelesini sürdürmek zorunda kalmaktadır. Komünist partinin bu maddi gerçeklikleri göz önünde bulundurarak kadın üyelerin eğitim ve sorumluluk almasını kolaylaştıracak araçları geliştirmesi gerekir. Kadınların parti içinde daha fazla sorumluluk alması, kadın üyeleri ve dolayısıyla partiyi güçlendirecektir. Parti içinde kendini güçlü hisseden kadınların toplumsal yaşamda temas ettikleri çevrelerini dönüştürme becerileri de artacaktır.

9. Türkiye'de kadın mücadelesi, ülkenin burjuva devriminin ortaya çıkardığı ve yine burjuva sınıfı tarafından yok edilen tarihsel kazanımları küçümseme lüksüne sahip değildir. Bu kazanımları başka bir sınıfsal bağlama yerleştirmek, bunların işçi sınıfının kurtuluşu ile daha ileri noktalara taşınabileceğini göstermek komünistlerin kadın çalışmasındaki temel ilkelerinden biri olmak durumundadır.

10. Sekülerleşme için yürütülecek olan mücadelenin sosyalizmden koparılması, tıpkı "demokrasi", "bağımsızlık", "anti-tekelci düzen" gibi hedefleri merkeze koyan aşamacı stratejilerde olduğu gibi, sosyalizm hedefini ertelemenin bir bahanesi olmaktadır. Bu durum, komünist hareket için bir tehlikedir. Türkiye'de din, Ortadoğu'nun tamamında olduğu gibi, kapitalizm öncesiyle sınırlı bir olgu değildir. Dinin toplumsal ve siyasal ağırlığı gelişmekte olan üretim ilişkilerinin doğrudan bir sonucu olarak artmaktadır. Bu anlamda laiklik için mücadele, sosyalizm mücadelesinin öncesindeki bir evre olarak değil, sosyalizm mücadelesine enerji katacak bir unsur olarak görülmelidir.

11. Komünist hareket Türkiye'de işçi kadınları ancak modern, kentli ve özgürlük mücadelesine değer veren bir kimlikle örgütleyebilir. Kadınların dinci gericiliğe karşı direnç oluşturdukları bütün yerleşimlerde üretim sürecine yoğun katıldıkları gözlenmekte ve işçi kadınları muhafazakar ideolojilerin etkisinden daha çabuk kurtulduğu açık bir gerçek olarak görülmektedir.

12. Tecavüz, kadına şiddet, töre cinayetleri gibi yaygın sorunlarla mücadelenin, sınıf mücadelesine bağlanması için daha fazla çaba harcanmalıdır. Aksi takdirde bu tür başlıklar kadınları sermaye egemenliğine karşı mücadeleden erkeklere karşı mücadeleye doğru sürüklemektedir. Komünist hareket hem insani, hem ahlaki, hem de siyasi nedenlerle bu başlıklara mesafeli duramaz. Bu başlıkların tamamını işçi sınıfının örgütlenmesine ve sosyalizm mücadelesine bağlamak mümkündür.

13. Kapitalizm kadının sadece bedenini ya da cinsel kimliğini değil,

emeğini de sömürmektedir. Dolayısıyla kadına bazı hukuki ve sosyal hakların tanınması, kadınların iş yaşamına daha çok katılması ya da kadınlara daha fazla eğitim fırsatı sunulması kadının özgürleşmesine yetmeyecektir. Komünistlerin görevi, kadına yönelik baskı ve şiddetin her türlü ile mücadele ederken aynı zamanda bu sömürü gerçeğini görünür kılmak, hem kadın hem de erkek için gerçek özgürlük ve eşitliğin bir başka toplumsal sistemde, sosyalizmde mümkün olabileceğini anlatmaktır.

14. Kadınların kurtuluşu için sosyalizmin kurulmasının bir ön koşul olması, kadınların güncel sorunlarının sosyalizme havale edilmesi ve ertelenmesi anlamına gelmez. Komünistlerin bugünden sorunu kavrayışları ve çözüme yönelik attıkları adımlar bu açıdan da önemlidir. Kadının kurtuluşunun ve gerçek eşitlik ve özgürlüğünün ancak işçi sınıfı iktidarı ile sınıfların ortadan kaldırılması sonrası mümkün olabileceği gerçeği, bugün kadınların giderek daha fazla baskı altına alındıkları, şiddet gördükleri ve hatta katledildikleri gerçeğini silikleştirmemelidir.

15. Komünistler kadın mücadelesinde, sınıf perspektifine sahip olmayan, patron kadınların da mücadeleye çekilmesi gerektiğini düşünen anlayışlarla ittifak ya da işbirliği yapamaz. Bununla birlikte, burjuva modernizminin yine burjuva gericiliği tarafından geri alınmaya çalışılan kazanımlarının savunulmasında, somut mücadele başlıklarında ve bu mücadeleler toplumsallık kazandığında ideolojik titizlik adına mücadelenin dışında kalmak ya da sekter bir duruş sergilemek yanlıştır. Aksine böylesi bir mücadelenin en gelişkin unsurları komünistler olmalıdır. Kadın sorununa sınıfsal bir bakışla yaklaşan bir hareketin ortaya çıkması bir günün değil, sabırlı bir çalışmanın eseri olacaktır.